

NORGES HØYESTERETT

D O M

avsagt 5. mai 2022 av Høyesterett i avdeling med

dommer Aage Thor Falkanger
dommer Henrik Bull
dommer Per Erik Bergsjø
dommer Wenche Elizabeth Arntzen
dommer Erik Thyness

HR-2022-926-A, (sak nr. 21-135961STR-HRET)
Anke over Borgarting lagmannsretts dom 12. august 2021

A (advokat Kim Ellertsen – til prøve)

mot

Påtalemyndigheten (statsadvokat Asbjørg Lykkjen)

S T E M M E G I V N I N G

(1) Dommer **Thyness:**

Sakens spørsmål og bakgrunn

- (2) Saken gjelder saksbehandlingen i lagmannsretten i en alvorlig straffesak. Den reiser særlig spørsmål om det er en saksbehandlingsfeil at lagmannsrettens domsgrunner er svært like tingrettens, og hvilken betydning likheten har for om lagmannsretten kan anses å ha foretatt en selvstendig vurdering av saken.
- (3) A er tidligere advokat. I det tidsrom denne saken gjelder, drev han advokatfirmaet Pharos i Oslo, som hadde flere ansatte.
- (4) Den 15. juni 2016 publiserte VG deler av et lydopptak hvor A snakker med en mann som senere er identifisert som B. Samtalen dreier seg om muligheten for å hindre at offeret i en voldtektssak hvor A er forsvarer, møter i retten. Dagen etter publiseringen av lydopptaket ble A pågrepet av politiet siktet for motarbeidelse av rettsvesenet.
- (5) Siktelsen ble senere utvidet til flere straffbare forhold. A skal blant annet ha blitt gjenstand for utpressing fra B og derfor ha inngått avtale med en tidligere klient, C, om at sistnevnte skulle ta livet av B mot et vederlag på 200 000 kroner.
- (6) Det ble tatt ut tiltale mot A 24. mai 2019. Tiltalen omfatter i alt 14 poster. De mest alvorlige er tiltalepostene I, II og IX, som gjelder de allerede omtalte forholdene. De lyder slik:

«**I** **Straffeloven (1902) § 223 tredje ledd**
for å ha inngått forbund med noen om ulovlig å berøve en annen friheten, og frihetsberøvelsen voldt noen ualmannelige lidelser eller betydelig skade på legeme eller helbred.

Grunnlag:

Torsdag 14. mai 2015, eller kort tid forut for dette, som oppnevnt forsvarer i straffesak mot D, inngikk han avtale med D om at han skulle få ukjente menn til å bortføre og dope ned fornærmede E, som var blitt voldtatt av D 19. august 2013. E skulle etter avtalen bortføres og dopes ned i dagene forut for og under hovedforhandling i Oslo tingrett 27.-29. mai 2015, slik at politiet ikke ville finne E og hun ikke kunne møte i retten for å avgi vitneforklaring. Bortføringen og neddoping av E ville ha medført betydelig skade på E sin psykiske helse.

II **Straffeloven (1902) § 223 tredje ledd, jf. strl (1902) § 49**
for å ha forsøkt å inngå forbund med noen om ulovlig å berøve en annen friheten, og frihetsberøvelsen voldt noen ualmannelige lidelser eller betydelig skade på legeme eller helbred.

Grunnlag:

Onsdag 20. mai 2015 i lokalene til advokatfirmaet Pharos AS i Rosenkrantz gate 4 i Oslo, etter at han hadde inngått den i post I nevnte avtale med D, forsøkte han å inngå avtale med B om at B mot et vederlag på kr. 20.000

skulle kidnappe og dope ned E slik at hun ikke kunne møte og avgi vitneforklaring under hovedforhandling i Oslo tingrett 27.- 29. mai 2015. Bortføringen og neddopingene av E ville ha medført betydelig skade på E sin psykiske helse. Han lyktes ikke, idet B ikke ville gjennomføre oppdraget.

...

IX Straffeloven § 279

for å ha inngått forbund med noen om å begå drap.

Grunnlag:

Høsten 2015 i Oslo eller andre steder på Østlandsområdet, inngikk han avtale med C om at C skulle reise til Iran og ta livet av F mot et vederlag på kroner 200.000.»

- (7) I Oslo tingsretts dom 20. desember 2019 ble A dømt etter tiltalen til fengsel i ti år samt inndragning av 747 750 kroner.
- (8) A anket over deler av dommen til Borgarting lagmannsrett, som henviste blant annet bevisbedømmelsen under skyldspørsmålet for tiltalens post I, II og IX til ankeforhandling.
- (9) Borgarting lagmannsrett avsa 12. august 2021 dom med slik domsslutning:
- «1. Anken over lovanvendelsen forkastes.
 2. A, født 00.00.1977, dømmes for overtredelse av straffeloven § 256, straffeloven § 256, jf. § 16, straffeloven (1902) § 132 a fjerde ledd andre straffalternativ, jf. første ledd bokstav a, jf. § 49, straffeloven § 279, straffeloven § 157 første ledd, straffeloven § 158 første ledd, jf. § 157 første ledd, jf. § 15, alt sammenholdt med straffeloven § 79 bokstav a, samt de forhold som er rettskraftig avgjort ved Oslo tingretts dom 20. desember 2019, til en straff av fengsel i 11 – elleve – år.
 3. Varetekt kommer til fradrag med 652 dager, jf. straffeloven § 83.
 4. A, født 00.00.1977, dømmes til å betale saksomkostninger for tingretten og lagmannsretten med 250 000 – tohundreogfemtitusen – kroner.»
- (10) A har anket til Høyesterett. Høyesteretts ankeutvalg fremmet ved beslutning 24. november 2021 anken til behandling for så vidt gjelder saksbehandlingen knyttet til mangelfulle domsgrunner. Det ble i saksforberedende møte presisert at dette måtte vurderes opp mot kravet i straffeprosessloven § 331 første ledd om at lagmannsretten skal foreta en «fullstendig ny behandling av saken».

Mitt syn på saken

Lagmannsrettens gjenbruk av tingrettens dom

- (11) Lagmannsrettens begrunnelse for bevisvurderingen i denne saken er i stor grad kopiert fra tingrettens dom uten at dette fremgår uttrykkelig av lagmannsrettens dom. Det er riktignok lagt til og trukket fra en del, men i både form og innhold er blant annet de sentrale delene av bevisvurderingene langt på vei sammenfallende med tingrettens dom.

- (12) Et sentralt spørsmål i saken er om en slik fremgangsmåte er i strid med straffeprosessloven.
- (13) Etter straffeprosessloven § 41 tredje ledd kan høyere retter i sine domsgrunner «henholde seg til tidligere dommer i saken».
- (14) I motsetning til tvistemålsloven – tvistelovens forgjenger – inneholdt straffeprosessloven opprinnelig ingen bestemmelse med tilsvarende innhold. En slik ordning hadde imidlertid vært praktisert av Høyesterett. Departementet mente at hvis dette skulle gjelde for lagmannsrettene i straffesaker etter to-instansreformen, så burde det lovfestes, og departementet fremmet et slikt forslag.
- (15) Bestemmelsen kom inn i straffeprosessloven ved en lovendring 2. juni 1995. I Ot.prp. nr. 25 (1994–1995) side 17, hvor forslaget til § 41 tredje ledd ble fremmet, gis det i tilknytning til den tilsvarende bestemmelsen i tvistemålsloven følgende redegjørelse:
- «Bakgrunnen for bestemmelsen er at partene vil være kjent med dommen og hvorfor den ankes. Videre forenkles arbeidet i de høyere domstoler når dommen skal skrives ut. Henvisningen inngår som en del av domsgrunnene. Bestemmelsen er følgelig arbeidsbesparende når den angrepne dom etter overprøving er funnet korrekt og har fyldestgjørende domsgrunner. Det hører likevel til unntakene at en ankedomstol slutter seg til underinstansens dom i sin helhet. Mer praktisk er henvisning til deler av dommen.»
- (16) Det fremgår her at bestemmelsen var ment å åpne for at ankedomstolen kunne slutte seg til underinstansens dom i sin helhet, selv om det var forutsatt at henvisning til deler av dommen ville være mer praktisk.
- (17) Den fremgangsmåten som straffeprosessloven åpner for her, er ikke i strid med de prinsipper som er utledet av Den europeiske menneskerettskonvensjon (EMK) artikkel 6 om retten til en rettfærdig rettergang. Jeg viser til Kjølbros, Den Europæiske Menneskerettighedskonvention – for praktikere, 5. utgave 2020, side 701, hvor det er uttalt følgende:
- «Domstolen har acceptert, at en appellinstans så å si kan *inkorporere en underordnet instans begrundelse*. Det kan ske indirekte derved, at appellinstansen ikke finder anledning til at ændre den underordnede instans afgørelse. I den forbindelse kan det tillægges betydning, om den appellerede afgørelse vedhæftes appellinstansens dom. Såfremt en appellinstans vælger at inkorporere den underordnede instans begrundelse, vil det være afgørende, *om den underordnede instans opfylder begrundelseskravet.*»
- (18) Bestemmelsen i § 41 tredje ledd står i et visst spenningsforhold til at begrunnelsesplikten etter § 40 blant annet skal sikre en reell og samvittighetsfull vurdering fra rettens side, noe jeg kommer tilbake til. Men hensynet til effektivitet har altså vært tillagt avgjørende vekt. Når bevismaterialet og partenes anførsler ved ankebehandlingen er helt eller i det vesentlige tilsvarende som for underinstansen, kan det også virke lite hensiktsmessig å pålegge ankeinstansen å formulere en ny begrunnelse i den utstrekning den er enig i dommen fra den tidligere instans.

- (19) Når loven åpner for at ankeinstansen kan slutte seg til underinstansens domsgrunner istedenfor å formulere en egen begrunnelse, er det vanskelig å se at loven skal være til hinder for at ankeinstansen i større eller mindre grad bruker samme formuleringer som underinstansen.
- (20) En slik fremgangsmåte som lagmannsretten har anvendt i vår sak, er likevel uheldig fordi den kan svekke tilliten til at ankeinstansen har foretatt en selvstendig vurdering av saken. Dessuten gjør fremgangsmåten det vanskeligere å se hvor det er forskjeller i det materialet de ulike instanser har hatt å bygge på, og i hvilken utstrekning det er sammenfall i vurderingene. Det ville derfor etter min mening ha vært klart å foretrekke om lagmannsretten – når det ses bort fra gjengivelsen av helt uomstridte forhold – enten hadde formulert en selvstendig begrunnelse eller uttrykkelig hadde sitert tingrettens begrunnelse og sluttet seg til denne med eventuelle tilleggskommentarer. Jeg kan likevel ikke se at den fremgangsmåten lagmannsretten har anvendt, i seg selv innebærer noe brudd på lovens krav til begrunnelse.

Lagmannsrettens begrunnelse og plikt til å foreta en fullstendig ny behandling av saken

Kravene til begrunnelse

- (21) Uansett hvilken fremgangsmåte retten anvender ved utformingen av sin begrunnelse, er kravene til innholdet i begrunnelsen de samme.
- (22) Straffeprosessloven § 40 angir hva begrunnelsen skal omfatte i dommer i straffesaker. For skyldspørsmålets vedkommende følger det av bestemmelsens første ledd første punktum at domsgrunnene «bestemt og uttømmende [skal] angi det saksforhold retten har funnet bevist som grunnlag for dommen, og vise til det straffebud han dømmes etter». Det fremgår videre av fjerde ledd at domsgrunnene dessuten skal «angi hovedpunktene i rettens bevisvurdering». I Ot.prp. nr. 78 (1992–1993) side 77–78 er dette utdypet slik:

«Retten skal først og fremst redegjøre for hva som har vært de springende punkter ved bevisvurderingen, og kort angi hva som har vært avgjørende for bevisvurderingen. Hvor omfattende det er grunn til å redegjøre for bevisvurderingen, vil variere fra sak til sak. Det kreves ikke at retten gir en detaljert beskrivelse.»

- (23) Jeg ser det slik at den siterte oppsummeringen er sammenfallende med de krav som er stilt i praksis fra Den europeiske menneskerettsdomstol (EMD). I EMDs dom 27. februar 2020 *Lobzhanidze og Peradze mot Georgia* er kravene oppsummert slik i avsnitt 65, 66 og 69:

«65. Article 6 § 1 of the Convention obliges the domestic courts to indicate with sufficient clarity the grounds on which they base their decisions ... The extent to which that obligation applies may vary according to the nature of the decision in question and must be determined in the light of the circumstances of each case.

66. Without requiring a detailed answer to every argument advanced by the complainant ..., that obligation presupposes that parties to judicial proceedings can expect to receive a specific and explicit reply to those arguments that are decisive for the outcome of those proceedings.

...

69. In this context, in determining whether the applicants' arguments required an explicit reply, the Court must have regard to whether they were sufficiently well-substantiated as to have cast doubt on the findings of the domestic courts and the evidence already available in the case file.»

(24) Jeg presiserer her at hva som er «springende punkter» – eller med EMDs ord «arguments that are decisive for the outcome of those proceedings» – må avgjøres på objektivt grunnlag. Det er følgelig som utgangspunkt ikke nødvendig at retten tar stilling til enhver anførsel bare fordi en part *hevder* at den har vesentlig betydning, hvis den i realiteten ikke har det. En annen sak er at det innen rimelige grenser bør tas hensyn til hvilken vekt anførselen er tillagt av parten som har gjort den gjeldende.

(25) Kravet til begrunnelse skal ivareta en rekke ulike hensyn. I plenumsdommen i Rt-2009-750 avsnitt 35 er de mest sentrale hensynene sammenfattet slik:

«Oppsummert kan man si at kravet om at dommer skal være adekvat begrunnet, skal sikre en reell og samvittighetsfull vurdering, etterprøvbarhet og en effektiv rett til overprøving.»

(26) Hvilken vekt de enkelte hensyn har, vil kunne variere med hva slags avgjørelse det gjelder. Jeg kommer straks tilbake til dette.

Generelt om plikten til å foreta en fullstendig ny behandling

(27) Straffeprosessloven § 331 første ledd lyder slik:

«Skal ankeforhandling ved lagmannsrett omfatte bevisbedømmelsen under skyldspørsmålet, foretas en fullstendig ny behandling av saken så langt den er henvist.»

(28) Det ligger i dette at lagmannsretten må foreta en selvstendig vurdering av alle sider ved saken. Hva tingretten har ment, er altså ikke relevant.

(29) Når lagmannsretten i vår sak i stor utstrekning har bygget sin begrunnelse i skyldspørsmålet på tingrettens domsgrunner, men uten å gi åpent uttrykk for det, kan det reises spørsmål om lagmannsretten virkelig har foretatt en selvstendig prøving av saken.

(30) Forsvareren har i denne sammenheng vist til kravene til begrunnelse når en anke over skyldspørsmålet nektes fremmet for lagmannsretten fordi det er klart at den ikke kan føre frem, jf. straffeprosessloven § 321 annet ledd. Høyesterett har da oppstilt et krav om at begrunnelsen for ankenektelsen må vise «at lagmannsretten har foretatt en *reell overprøving*», jf. HR-2021–2058-A avsnitt 38. Det er gjort gjeldende at det samme må gjelde for begrunnelsen av dommer i ankesaker.

(31) Jeg er ikke enig i dette. Ved vurderingen av om en anke skal nektes fremmet, er utgangspunktet at det er en viktig rettssikkerhetsgaranti at dommer skal kunne overprøves. Skal en anke helt eller delvis nektes fremmet, må det derfor gis en begrunnelse for hvorfor det *på grunnlag av en skriftlig og forenklet behandling* er klart at anken ikke vil kunne føre frem. Situasjonen er en annen når en anke *er* fremmet og underlagt full muntlig behandling i lagmannsretten. Da er rettssikkerhetsgarantien i utgangspunktet ivarettatt. Hovedformålet

med domspremissene i ankeinstansen er som i tidligere instanser å vise grunnlaget for det resultat retten er kommet til – altså hvorfor anken har, eller ikke har, ført frem.

- (32) Ut fra de ulike hensyn som gjør seg gjeldende for henholdsvis beslutninger om ankenektelse og dommer, er kravene til begrunnelsens innhold følgelig ikke de samme.

Generelt om lagmannsrettens behandling av saken

- (33) Selv om den metoden som lagmannsretten har benyttet ved utformingen av sin dom i vår sak, ikke er i direkte strid med loven, vil de uheldige sider ved fremgangsmåten som jeg har omtalt, kunne få betydning hvor det måtte være tvil om lagmannsretten har overholdt sin plikt til å gjennomføre en fullstendig ny behandling av saken, jf. straffeprosessloven § 331 første ledd.
- (34) Før jeg går inn på de enkelte innvendinger som er gjort gjeldende i tilknytning til lagmannsrettens dom, peker jeg på at det i vår sak er gjennomført en ankeforhandling i lagmannsretten over 30 rettsdager, hvorav ni dager gikk med til tiltaltes forklaring, fordelt med fem dager til fri forklaring og fire dager til svar på spørsmål fra aktor og forsvarerne. Det ble avhørt 29 vitner og fremlagt en omfattende dokumentasjon. Ankeforhandlingen ble avsluttet fredag 4. juni 2021. Rettens syv medlemmer avholdt rådslagning tirsdag 8. juni og onsdag 9. juni 2021. Rådslagningen gikk over fire timer hver dag. Det ble deretter skrevet utkast til dom, som ble avsagt 12. august 2021 etter domskonferanse samme dag fra kl. 09.00 til kl. 15.30.
- (35) Den omfattende behandlingen taler i seg selv med tyngde for at retten har foretatt en fullstendig ny behandling av saken.

Gjenbruk av tingrettens domsgrunner

- (36) For å underbygge at lagmannsretten ikke har foretatt en fullstendig ny gjennomgang av saken, har forsvareren gjort gjeldende at *likheten mellom lagmannsrettens og tingrettens premisser viser at lagmannsretten ikke har foretatt en selvstendig vurdering av bevisene* som ble ført under ankeforhandlingen.
- (37) Som jeg allerede har gjort rede for, har lagmannsretten åpenbart tatt utgangspunkt i tingrettens dom ved utformingen av sin egen begrunnelse, og de sentrale delene av bevisvurderingene er i stor grad sammenfallende med tingrettens domspremisses.
- (38) Det er imidlertid samtidig slik at det også er foretatt mange endringer. Selv om de fleste endringene er av språklig art, tilsier de at tingrettens dom er grundig gjennomgått og vurdert av lagmannsretten. Videre er det foretatt endringer av innholdsmessig art som hver for seg viser at lagmannsretten har fanget opp forhold som avviker fra, eller supplerer, det som fremgår av tingrettens dom.
- (39) Et eksempel på avvik gjelder hva som skulle gjøres for å unngå at offeret skulle møte i hovedforhandlingen i voldtektssaken, jf. post I og II i tiltalen. Tingretten viser her til at A forklarte at han «snakket med B om at han kunne forsøke å betale E slik D [den tiltalte i voldtektssaken] hadde ønsket». Lagmannsretten viser på sin side til at tiltalte forklarte at

«det var aldri snakk om at fornærmede skulle bortføres. Med pengene D hadde, ville det bare være snakk om å skremme henne fra å møte i retten.» Forklaringen i tingretten gikk altså ut på at offeret skulle betales for ikke å møte i retten, mens den i lagmannsretten gikk ut på at en tredjemann, B, skulle betales for å skremme henne fra det. Selv om mye er likt, er selve metoden for hindre offeret fra å møte i retten forskjellig i tiltaltes forklaring for henholdsvis tingretten og lagmannsretten. Dette ville lagmannsretten ikke ha fanget opp dersom den ukritisk hadde skrevet av tingrettens dom uten å holde den opp mot bevisføringen i ankeforhandlingen.

- (40) Et eksempel på supplerende informasjon er beskrivelsen av en situasjon der A møtte opp under hovedforhandlingen i voldtektssaken i arbeidsantrekk etter at han hadde fått en advokat i et annet firma til å representere D der. Det var i denne sammenheng et spørsmål om det var sykdom som var årsaken til at han hadde fått en kollega til å overta forsvareroppgavet denne dagen. Tingretten nevner her at A samme dag møtte som forsvarer i et fengslingsmøte for en annen klient. Lagmannsretten viser til det samme, men legger blant annet til at han også var blitt *oppnevnt* i fengslingsaken samme dag. Dette viser at lagmannsretten har fanget opp detaljer som ikke fremgår av tingrettens dom.
- (41) Eksemplene underbygger at lagmannsretten ikke bare har foretatt en rent redaksjonell tilpasning av tingrettens dom, men også har gått selvstendig igjennom og vurdert bevismaterialet.

Manglende vurdering av nye bevis

- (42) Den mest alvorlige posten i tiltalen er post IX om drapsforbund. Tiltalen bygger på at tiltalte inngikk avtale – forbund – med sin tidligere klient C om at han skulle drepe pengeutpresseren B mot et vederlag på 200 000 kroner.
- (43) Forsvareren har gjort gjeldende at manglende omtale i dommen av nytt bevismateriale fremlagt for lagmannsretten viser at lagmannsretten ikke har foretatt en selvstendig ny vurdering. Det dreier seg her om bekreftelser fra myndigheter i Iran som er innhentet av forsvarerne for lagmannsretten gjennom lokale advokater, og som tilsier at C har forklart seg uriktig for politiet og retten i Norge om at han hadde vært gjenstand for rettsforfølgning og fengsling i Iran.
- (44) Grunnlaget for domfellelsen av tiltalte er et omfattende og sammensatt bevismateriale. I tillegg til Cs forklaringer omfatter bevismaterialet blant annet forklaringer fra så vel tiltaltes tidligere ektefelle som en kvinne han hadde et kortvarig forhold til i det aktuelle tidsrom, om at det var planer om å drepe B. Cs forklaring underbygges også av lydopptak av samtaler mellom tiltalte og C, en melding fra B til tiltalte som viser at B var kjent med drapsplanene, og diverse bevis knyttet til skjulte betalinger.
- (45) Det fremgår av domspremissene at lagmannsretten mente at Cs troverdighet var tvilsom, og at hans forklaring derfor måtte vurderes i lys av det øvrige bevismaterialet. Lagmannsretten oppsummerer dette slik på side 77 i dommen:

«Cs troverdighet er et sentralt tema i spørsmålet om det ble inngått et drapsforbund. Lagmannsretten vil i den forbindelse bemerke at Cs forklaring alene ville ikke vært tilstrekkelig til domfellelse ut fra de strenge beviskrav som gjelder. Dette særlig da

han synes å ha gitt uriktige opplysninger til utlendingsmyndighetene i forbindelse med utvisningssaken i 2016, og at han bidro til at B kunne presse A for penger. ...

Cs forklaring om drapsforbund støttes imidlertid av flere andre bevis, som gjør at retten tillegger den vekt. ...»

- (46) Det som her er sitert, følges opp av en omfattende gjennomgang av øvrige bevis og hvordan de underbygger Cs forklaring på de avgjørende punkter, samt grunnen til at tiltaltes egen forklaring ikke lar seg forene med bevisene for øvrig.
- (47) Etter dette fremstår det som klart at lagmannsretten var på det rene med at det kunne stilles spørsmål ved Cs troverdighet, slik at hans forklaring måtte vurderes i sammenheng med det øvrige bevisbildet. Hans forklaring alene ville ikke kunne gi grunnlag for domfellelse. De nye bevisene om Cs forhold til myndighetene i Iran kunne dermed ikke gjøre mye fra eller til. Det er under disse omstendigheter ingen feil ved domsgrunnene at de ikke er omtalt, og jeg kan heller ikke se at forholdet er egnet til å skape tvil om at lagmannsretten har foretatt en fullstendig ny vurdering av saken.

Bruk av bevis som ikke er dokumentert for lagmannsretten

- (48) Domfellelsen etter tiltalens post I og II – forbund om, og forsøk på, frihetsberøvelse av offeret i voldtektssaken – bygger på at tiltalte inngikk en avtale med sin klient D, som var tiltalt for voldtekten, om at offeret skulle bortføres og dopes ned slik at hun ikke kunne møte i hovedforhandlingen.
- (49) Etter en gjengivelse av deler av lydopptaket som ble publisert av VG, trekker lagmannsretten følgende delkonklusjon:
- «Lagmannsretten er overbevist om og finner det bevist at samtalen mellom A og B omhandlet kidnapping og neddoping av E. ...
- Lagmannsretten har også kommet til at samtalen med B klart underbygger at det på forhånd var inngått en avtale med D om å bortføre E.»
- (50) Lagmannsretten gjør deretter rede for andre bevis som underbygger dette, herunder politiavhør med en avdød tolk som hadde vært involvert, politiavhør av D i Norge og i Romania og opptak av telefonsamtaler som D hadde med en person i Romania mens han var varetektsfengslet på Ullersmo.
- (51) Retten fortsetter med å beskrive «flere andre forhold som tilsier ... at fornærmede E skulle bortføres og neddopes slik at hun ikke møtte i retten». Det vises i denne sammenheng blant annet til at D hadde lånt penger av en viss G, som lagmannsretten legger til grunn er G, en advokat som var involvert i tiltaltes oppdrag som forsvarer for D. Retten skriver om dette blant annet følgende:
- «For det første fremgår det av samtalene med H at D har lånt penger av G. ... Hun forklarte også at hun på vegne av firmaet hadde sendt penger til Ds familie i Romania, som forskudd på penger opptjent i fengselet. Hun forklarte at dette var en praksis som advokatfirmaet Pharos hadde.

At D har lånt penger av G, underbygges av at det er dokumentert flere overføringer fra D til G etter hovedforhandlingen. Den 3. juli 2015 er det overført 1 000 kroner fra D i Ullersmo fengsel, 8. desember 2015 overført 200 euro fra Norgerhaven (‘norsk’ fengsel i Nederland på dette tidspunktet), 28. januar 2016 overført 200 euro fra Norgerhaven og 5. april 2016 overført 300 euro fra Norgerhaven. Totalt utgjorde overføringene 7 000 til 8 000 kroner (avhengig av kursen på euro).»

- (52) Teksten her er svært lik tingrettens omtale av det samme, og forsvarer har pekt på at overføringene som er beskrevet, ikke ble dokumentert i lagmannsretten.
- (53) Dette hevdes å være i strid med straffeprosessloven § 305, som etter § 327 gjelder tilsvarende for lagmannsretten. Bestemmelsen lyder slik:

«Ved avgjørelsen av hva som anses bevist, tas bare i betraktning de bevis som er ført under hovedforhandlingen.»

- (54) Jeg kan imidlertid ikke se at dette forholdet gir grunnlag for å konkludere med at lagmannsretten ikke har bygget sitt resultat på en selvstendig vurdering basert på ankeforhandlingen. Jeg viser i denne sammenheng til at advokat G forklarte seg som vitne for lagmannsretten, at dokumentasjonen som ikke ble lest opp for lagmannsretten, lå i dokumentutdraget, og at de faktiske forhold ikke ble bestridt i lagmannsretten. I den utstrekning det har funnet sted en saksbehandlingsfeil ved at lagmannsretten har bygget på betalingstransaksjoner som ikke ble dokumentert under ankeforhandlingen, kan jeg – ut fra de forhold jeg nettopp har vist til – ikke se at feilen kan ha virket inn på dommens innhold. Den eventuelle saksbehandlingsfeilen kan derfor ikke tillegges betydning, jf. straffeprosessloven § 343 første ledd.

Oppsummering og konklusjon

- (55) Etter straffeprosessloven § 41 tredje ledd kan en ankeinstans «i sine domsgrunner henholde seg til tidligere dommer i saken». Dette åpner for at høyere retter kan benytte så vel sitater som henvisninger til tidligere dommer i sin begrunnelse i ankesaker. Det er ingen begrensning i hvor langt ankeinstansen kan gå i så måte; det er adgang til å henvise til en tidligere dom i sin helhet.
- (56) Så vid som adgangen er til å henholde seg til den tidligere instansens dom, kan jeg ikke se at loven er til hinder for at en ankeinstans – istedenfor å benytte uttrykkelig henvisninger eller sitater – kan gjenbruke premissene i større eller mindre utstrekning. Når dette gjøres uten at det fremgår klart at det er tilfellet, kan det imidlertid svekke tilliten til at ankeinstansen har bygget på sin egen selvstendige vurdering av saken. Allerede av den grunn bør gjenbruk av en tidligere dom i saken uten uttrykkelig kildehenvisning bare benyttes så langt det dreier seg om vitterlige kjensgjerninger eller forhold som er uomstridt.
- (57) Dersom det skulle være tvil om ankeinstansen faktisk har foretatt en selvstendig vurdering av saken, vil gjenbruk av en tidligere instans’ premisser uten at dette skjer uttrykkelig, kunne ha betydning ved bedømmelsen av om bestemmelsen i straffeprosessloven § 331 om fullstendig ny prøving er fulgt.

(58) Lagmannsretten har i saken her gjennomført en omfattende ankeforhandling over 30 dager med etterfølgende rådslagning og domskonferanse over til sammen tre dager. De forhold som er anført av tiltalte, gir etter min mening hverken hver for seg eller samlet grunnlag for tvil om at lagmannsretten faktisk har foretatt en fullstendig ny behandling av saken, og det foreligger heller ikke andre saksbehandlingsfeil som kan ha virket inn på dommens innhold.

(59) Anken må etter dette forkastes.

(60) Jeg stemmer for slik

D O M :

Anken forkastes.

(61) Dommer **Arntzen:** Jeg er i det vesentlige og i resultatet enig med førstvoterende.

(62) Dommer **Bull:** Likeså.

(63) Dommer **Bergsjø:** Likeså.

(64) Dommer **Falkanger:** Likeså.

(65) Etter stemmegivningen avsa Høyesterett denne

D O M :

Anken forkastes.